

► Elfogadott szövegek

Nemzetközi Munkaügyi Konferencia - 113. ülészak, Genf, 2025

Ajánlás a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyek megelőzéséről és a velük szembeni védekezésről (2025. június 13.)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 2023. június 2-án 113. ülészakára ült össze,

Miután úgy döntött, hogy elfogad bizonyos, a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekkel szembeni védekezésre vonatkozó javaslatokat, ami az ülés napirendjének negyedik pontját képezi,

Elhatározva, hogy a szóban forgó javaslatokat a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekről szóló 2025. évi egyezményt kiegészítő ajánlás formájában kell rögzíteni,

a mai napon, 2025. június 13-án elfogadja a következő ajánlást, amely „2025. évi ajánlás a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekről” megnevezéssel hivatkozható.

1. A jelen ajánlás rendelkezései kiegészítik a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekről szóló 2025. évi egyezmény (a továbbiakban: „az egyezmény”) rendelkezéseit, és azokkal együtt értelmezendők.

1. Fogalommeghatározások és az ajánlás hatálya

2. Hivatkozással az egyezmény 1. cikkének (a) bekezdésében foglalt fogalommeghatározásra, a biológiai veszélyek az alábbiakat foglalják magukban:

- (a) patogén (kórokozó) mikroorganizmusok és a hozzájuk kapcsolódó toxinok és allergének, beleértve bizonyos protozoonokat, baktériumokat, gombákat, oomicetákat (petespórás gombák) és algákat;
- (b) sejtek és sejtenyészetek, ideértve az elsődleges tenyészeteket és az immortalizált sejtvonalakat is, amelyek más biológiai veszélyekkel lehetnek fertőzöttek, vagy olyan kockázatokat hordozhatnak, mint potenciális rákkeltő hatás, toxinok vagy allergének;
- (c) endoparaziták, nevezetesen protozoonok és helmintek (férgek);

(d) nem sejtes mikrobiológiai entitások, beleértve a vírusokat, prionokat és rekombináns, genetikailag módosított vagy szintetikus DNS- és RNS-anyagokat;

(e) állati vagy növényi eredetű irritatív anyagok, allergének és toxinok, beleértve az állatok vagy növények által termelt mérget vagy allergént tartalmazó váladékokat, a pollen kivételével, amelyek irritációt, allergiás reakciókat vagy szisztémás (egész szervezetet érintő) toxicitást okozhatnak harapás, csípés vagy bármely más esemény következtében, amely ezeknek az anyagoknak a felszabadulását vagy jelenlétét eredményezi.

3. A munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyek hatásának való kitettségéből (expozíció) eredő emberi egészségkárosodás az alábbiakat foglalja magában:

(a) fertőző betegségek, mint például brucellózis, vírusos hepatitis, humán immundeficiencia-vírusos betegség, tetanusz, tuberkulózis, lépfene és leptospirozis, beleértve az akut vagy krónikus fertőzés következtében fellépő egészségi hatásokat, mint például a vírusos hepatitis következtében fellépő májbetegség és azok utóhatásai;

(b) nem fertőző betegségek, például bakteriális vagy gombás allergénekkel vagy toxinokkal összefüggő toxikus vagy gyulladásos szindrómák;

(c) halál vagy bármely személyi sérülés vagy betegség, amely a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszély hatásának való kitettséggel járó munkahelyi balesetből ered.

4. Az egészség nem csupán a betegség vagy fogyatékosság hiányát jelenti, hanem magában foglalja az egészségre ható fizikai és mentális tényezőket is, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a munkahelyi biztonsághoz és egészséghoz.

5. Az egyezmény 1. cikkének (b) bekezdésében említett terjedési módok a következők:

(a) a levegőn keresztül történő terjedés, amelynek során a biológiai veszélyek a levegőben terjednek vagy lebegnek;

(b) közvetlen terjedés, amely élő szervezeteket – beleértve az embereket és állatokat – foglal magában, és amelyek közvetlen érintkezés útján továbbítanak biológiai veszélyt;

(c) közvetett terjedés, amely vektorok és más terjesztők, például víz, élelmiszer, szerves anyagok, testnedvek vagy fertőző tárgyak útján történik.

6. Az egyezmény 1. cikkének (b) bekezdésében említett expozíciós útvonalak közé tartozik a belégzés, a lenyelés, a bőrön keresztüli sérülés, valamint a szemén, a bőrön és a nyálkahártyán át történő abszorpció vagy adszorpció. Ezek az útvonalak általában a biológiai veszély és a munkakörnyezet jellemzőitől függenek.

7. Az egyezmény és a jelen ajánlás rendelkezéseit a lehető legszélesebb körben kell alkalmazni a gazdasági tevékenység minden ágazatára és a munkavállalók minden kategóriájára. Szükség és lehetőség szerint hozhatók intézkedések annak érdekében, hogy az önálló vállalkozók az egyezményben és a jelen ajánlásban előírtakhoz hasonló védelemben részesüljenek.

II. Megelőző és védelmi intézkedések

8. A tagállamok a nemzeti jogszabályoknak és gyakorlatnak megfelelően hozzanak intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy azok, akik olyan biológiai anyagokat, tényezőket vagy termékeket terveznek, gyártanak, importálnak, szolgáltatnak vagy szállítanak, amelyeknek a munkavállalók munkájuk során ki lehetnek téve:

(a) győződjenek meg arról, hogy amennyiben észszerűen megvalósítható, az ilyen anyagok, ágensek vagy termékek nem veszélyeztetik az azokat helyesen használók biztonságát és egészségét;

(b) bocsássák rendelkezésre az ilyen anyagok, tényezők vagy termékek helyes használatára és veszélyes tulajdonságaira vonatkozó információkat, ideértve a biztonsági és egészségvédelmi adatlapokat, ha azok rendelkezésre állnak, valamint az ismert kockázatok megelőzésére vonatkozó utasításokat;

(c) végezzenek vizsgálatokat és kutatásokat, vagy más módon tartsanak lépést az (a) és (b) pontok betartásához szükséges tudományos és műszaki ismeretekkel;

(d) Vegyék figyelembe az Egyesült Nemzetek Szervezete veszélyes áruk szállítására vonatkozó ajánlásait, a veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről és ártalmatlanításáról szóló bázeli egyezményt, a biológiai sokféleségről szóló egyezmény cartagenai jegyzőkönyvét a biológiai biztonságról, a bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezményt, a Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályokat, vagy bármely más vonatkozó és alkalmazandó egyezményt vagy jogi eszközt.

9. Az egyezmény 7. cikkének (1) bekezdésében említett nemzeti intézkedések és iránymutatások:

(a) tartalmazzanak rendelkezéseket a következőkre vonatkozóan:

- (i) a munkáltató által elvégzendő kockázatbecslés és rendszeres felülvizsgálata;
 - (ii) megelőző- és védő intézkedéseket a kockázatkezelés hierarchiájának megfelelően;
 - (iii) higiénés védelem;
 - (iv) a munkavállalók tájékoztatása és képzése;
 - (v) konzultáció és a munkavállalók és képviselőik részvétele az (i)–(iv) pontban említett ügyek esetében;
- (b) amennyiben indokolt, foglalják magukba a fertőzésmegelőzési- és kockázatkezelési intézkedéseket, a kockázatalapú járványügyi- és biológiai biztonsági intézkedéseket, mint például a laboratóriumok biztonsági szintjei, szellőztetés, vektorok elleni védekezés, dekontaminációs és fertőtlenítési eljárások, valamint a veszélyes hulladékok kezelésére és ártalmatlanítására vonatkozó kockázatalapú eljárások;
- (c) vegyék figyelembe a bizonytalanságokat a biológiai veszélyek élő szervezetekben, vektorokban vagy más potenciális közvetítőkben való jelenlétével kapcsolatban;
- (d) legyenek megfelelőek és hatékonyak az egyes ágazatokban vagy foglalkozásokban fennálló expozíciós kockázat szintjéhez, valamint a kompetens hatóságok által azonosított veszélyekhez és értékelt kockázatokhoz;

10. Az egyezmény 7. cikk (2) bekezdés (c) pontja (i) alpontjában említett, kockázatértékelés alá vonandó ágazatok és foglalkozások többek között, de nem kizárólag, a következők lehetnek:

- (a) egészségügyi ágazat;
- (b) élelmiszertermelés és mezőgazdasági munka, ideértve az állattenyésztési, növénytermesztési és gabonatermesztési ágazatokat;
- (c) víz- és hulladékgazdálkodási ágazat;
- (d) tisztítási és karbantartási munka;
- (e) humanitárius munka;
- (f) laboratóriumi munka;
- (g) biotechnológiai és gyógyszeripari ágazat;
- (h) temetkezési szolgáltatások és halottkezelési munka;
- (i) építőipar;
- (j) erdőgazdálkodási ágazat;
- (k) közlekedési ágazat;
- (l) közegészségügyi vészhelyzetek idején a társadalom működése és jóléte szempontjából meghatározó jelentőségű foglalkozások, a kompetens hatóságok által végzett biológiai kockázatértékelés alapján.

11. Az egyezmény 7. cikk (2) bekezdés (c) pontja (ii) alpontjában hivatkozott munkavállalók közé tartoznak:

- (a) várandós és anyatejet adó nők;
- (b) fiatalok munkavállalók;
- (c) idősödő munkavállalók;
- (d) fogyatékkal élő munkavállalók;
- (e) fertőzésekre vagy allergiákra egészségi állapotuk miatt hajlamos munkavállalók, beleértve az immunhiányos munkavállalókat;
- (f) társadalmi helyzetük és halmozottan hátrányos helyzetük miatt védelemre szoruló munkavállalók;
- (g) harmadik országbeli munkavállalók.

12. Az egyezmény 7. cikke (2) bekezdésének (d) pontja alapján kidolgozandó felkészülési és védekezési intézkedések, úgymint tervek és eljárások, az alábbiakat foglalják magukban:

- (a) balesetek és vészhelyzetek kezelésére vonatkozó szabályozások kidolgozása vagy aktualizálása;
- (b) észlelő és korai előrejelző rendszerek;
- (c) a járványkitörések, epidémiák vagy pandémiák esetén a munkakörnyezetben meghozandó intézkedések, ideértve a munkavállalók és a munkáltatók támogatását járványügyi elkülönítés és karantén elrendelése esetén;
- (d) a közegészségügyi hatóságokkal kialakított együttműködési és tájékoztatási mechanizmusok;
- (e) nemzeti és nemzetközi kutatási együttműködés;
- (f) megfelelő vészhelyzeti humánerőforrások biztosítása, ideértve a kapacitásnövelést és a rugalmas erőforrás-csosztást;
- (g) az egészségügyi intézmények és alapvető szolgáltatások hatékony működése;
- (h) anyagi felkészültség;
- (i) együttműködés az illetékes nemzeti és nemzetközi közegészségügyi, víz- és hulladékgazdálkodási, környezet-egészségügyi, foglalkozás-egészségügyi és állategészségügyi hatóságok, munkavédelmi felügyelőségek és más releváns szakértők és partnerek között;
- (j) közegészségügyi gyorsreagálási rendszerek és a szakértői tanácsok valós idejű közlése a járványokra való felkészüléshez és kezelésükhöz;
- (k) a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók képzése a potenciális biológiai veszélyekről, klinikai vagy laboratóriumi felügyeleti támogatással.

13. Amikor a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekkel kapcsolatos munkavédelmi eljárásrendek és iránymutatások kidolgozására kerül sor, a tagállamoknak kellőképpen figyelembe kell venniük a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és más illetékes szervezetek által kidolgozott, nemzetközileg elfogadott vonatkozó szakmai és gyakorlati útmutatásokat, valamint elő kell mozdítaniuk a munkavédelmi irányítás rendszerszemléletű megközelítését, például a munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi irányítási rendszerekre vonatkozó iránymutatásban (ILO–OSH 2001) kifejtett megközelítést.

14. A tagállamok mérlegelhetnek különféle megközelítéseket a megfelelő és hatékony kockázatkezelési intézkedések meghatározásához, amelyek magukban foglalhatják a bizonyos típusú biológiai veszélyekkel kapcsolatos munkára vonatkozó szabályozásokat, politikákat vagy iránymutatásokat, valamint a biológiai veszélyek kockázati vagy veszélyességi csoportokba sorolását azok jellemzői és epidemiológiai profiljai alapján.

15. Figyelembe véve, hogy számos biológiai veszély határokon átnyúló kockázatot jelent, a tagállamoknak ösztönözniük kell a nemzeti és a multinacionális munkáltatókat, hogy biztosítsanak megfelelő munkavédelmi feltételeket, és járuljanak hozzá a megelőző szemlélet kialakításához a veszélyek megszüntetése vagy e kockázatok

minimalizálása érdekében.

III. Szociális védelem és a foglalkoztatás védelme

16. Az egyezmény 12. cikkének alkalmazása során a tagállamok adott esetben vegyék kellően figyelembe a társadalombiztosítás minimális normáiról szóló 1952. évi 102. számú egyezményt, az üzemi balesetek esetén járó ellátásokról szóló 1964. évi 121. számú egyezményt [az 1980-ban módosított I. melléklettel], az üzemi balesetek esetén járó ellátásokról szóló 1964. évi 121. számú ajánlást, a foglalkozási betegségek jegyzékéről és a foglalkozási betegségek és üzemi balesetek nyilvántartásáról és bejelentéséről szóló 2002. évi 194. számú ajánlást, valamint más vonatkozó jogi eszközöket és azok később módosított és felülvizsgált változatait.

17. A tagállamok a nemzeti körülményeknek megfelelően törekedjenek arra, hogy a járványügyi elkülönítés vagy karantén idején biztosítsák az alapvető jövedelembiztonságot, és hozzanak az üzletmenet folytonosságát szolgáló intézkedéseket.

18. A tagállamok törekedjenek arra, hogy adott esetben védelmet nyújtsanak az elbocsátások ellen, ha a munkavállalók a járványügyi megfigyelésről, az utazási korlátozásokról, a karanténról vagy az járványügyi elkülönítésről szóló rendelkezések betartása, illetve a kapcsolódó megelőző- vagy gyógykezelések miatt kénytelenek távol maradni a munkától.

IV. A jogszabályok betartása

19. Az egyezmény 13. cikkében előírt ellenőrzési rendszerre az iparban és a kereskedelemben történő munkaügyi ellenőrzésről szóló 1947. évi 81. számú egyezmény és a mezőgazdasági munkaügyi ellenőrzésről szóló 1969. évi 129. számú egyezmény rendelkezései irányadók, anélkül, hogy ez érintené azon tagállamok kötelezettségeit, amelyek e nemzetközi eszközöket ratifikálták.

V. A munkáltatók kötelezettségei és feladatai

20. Az egyezmény 15. cikke alapján a felelősségi körükbe eső megelőző- és védő intézkedések meghozatalakor a munkáltatók kellően vegyék figyelembe a vonatkozó jogi eszközöket, gyakorlati kódexeket és iránymutatásokat, ideértve a munkavállalók biztonságáról, egészségéről és a munkakörnyezetről szóló 1981. évi 164. számú ajánlást, a munkavédelemről szóló 2006. évi 107. számú ajánlást, a munkavédelmi irányítási rendszerekre vonatkozó iránymutatásokat (ILO–OSH 2001), a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekre vonatkozó szakmai iránymutatásokat, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet később elfogadott egyéb vonatkozó iránymutatásait.

21. Az egyezmény 16. cikke (b) bekezdésében említett kockázatkezelési intézkedések hierarchiájának alkalmazásakor a munkáltatók vegyék figyelembe a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet által elfogadott, a munkakörnyezetben előforduló biológiai veszélyekre vonatkozó szakmai irányelveket és a későbbi egyéb vonatkozó útmutatásokat.

22. Az egyezmény 18. cikkében említett felkészülési és védekezési tervnek és eljárásnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

(a) a biológiai veszélyekkel összefüggő vészhelyzetek kezelésére vonatkozó munkahelyi szabályozások és iránymutatások kidolgozása vagy aktualizálása, figyelembe véve a lehetséges közegészségügyi hatásokat;

(b) a nemzeti jogszabályoknak és gyakorlatnak megfelelően, valamint kockázatbecslés alapján megfelelő és hatékony megelőző intézkedések biztosítása, amelyek magukban foglalhatják az oltás, immunizálás, kemoprofilaxis és tesztvizsgálat térítésmentes és önkéntes alapon történő biztosítását minden munkavállaló számára.

VI. Korábbi ajánlást érintő hatás

23. A jelen ajánlás hatályon kívül helyezi a lépene megelőzéséről szóló 1919. évi 3. számú ajánlást.